

Helse- og omsorgsdepartementet

Oslo, 1. oktober 2024

Deres ref. 24/2513

NITOs innspill til høring om krav om bakgrunnssjekk

NITO er Norges største organisasjon for ingeniører og teknologer med bachelor, master og høyere grad. Vi har mer enn 110 000 medlemmer i alle sektorer. Våre medlemmer innen helse og helsenæringer jobber i helseforetakene, statlig, kommunal og privat sektor. Bioingeniørene utgjør den største medlemsgruppen. I tillegg organiserer vi medisinsk teknisk personell, IKT-ingeniører, ortopediingeniører, perfusjonister, radiografer, stråleterapeuter, bioteknologer, mekatronikk-ingeniører, logistikingeniører og mange andre. Helse- og omsorgsdepartementets forslag om krav om bakgrunnssjekk vil ha betydning for flere av våre medlemmer.

NITO er enig i det overordnede prinsippet om at en helhetlig og langsiktig tilnærming til nasjonal sikkerhet er viktig. Digitale helsesystemer inneholder sensitive data, og det er viktig å begrense skadepotensialet dersom slik data kommer på avveie. Samtidig må tiltak for å ivareta nasjonal sikkerhet og driftssikkerhet ikke gå på bekostning av den enkeltes rettssikkerhet og arbeidstakers rettigheter. NITO har lenge bedt om at IKT-infrastrukturen i helsevesenet underlegges sikkerhetsloven. Relasjonen mellom de foreslåtte endringer i helselovgivningen og sikkerhetsloven er uklart formulert i høringsnotatet. NITO forutsetter at grensdragningen mellom helselovgivningen og sikkerhetsloven klargjøres i det videre arbeid.

Bakgrunnssjekk av personell vil kunne ha svært stor betydning for den enkelte arbeidstaker eller arbeidssøker. Det å være i arbeid er svært viktig for enkeltindividet. En bakgrunnssjekk vil blant annet vanskeliggjøre dette for arbeidstakere med tilknytning til land som anses som sikkerhetsmessig problematiske.

NITO vil understreke at det derfor er viktig at regelverket ikke åpner for bakgrunnssjekk utover situasjoner der dette er forholdsmessig og helt nødvendig av sikkerhetsmessige årsaker. Regelverket må utformes på en klar og entydig måte når det gjelder hva som anses som en kritisk enhet, samt hvilke typer stillinger som skal omfattes. NITO er videre av den oppfatning at vurderingen av hvilke typer stillinger som krever bakgrunnssjekk ikke bør avgjøres av den enkelte virksomhet alene. I den grad dette overlates til den enkelte virksomhet, bør f.eks. tillitsvalgte kunne klage beslutningen inn for et sentralt organ for å sikre ensartet praksis. Dette for å begrense faren for formålsutglidning og misbruk.

I høringsnotatet fremgår det at departementet anser det viktig at bakgrunnssjekken «over tid skal utføres av en sentral aktør med særlig kompetanse på personkontroll». NITO er av den oppfatning at

det ikke er heldig dersom ansvaret for utførelsen av bakgrunnssjekken legges til den enkelte virksomhet. Dette vil svekke troverdigheten til ordningen. Bakgrunnssjekk bør derfor først gjennomføres når en sentral aktør med særlig kompetanse på personkontroll faktisk vil være i stand til å påta seg oppgaven. NITO understreker for ordens skyld at et slikt ansvar ikke bør kunne legges til private aktører. Samtidig er det viktig at det følger med ressurser for å utføre dette arbeidet.

Å gjennomføre bakgrunnssjekk er krevende, både i form av kompetanse, tid og ressurser. Det må være en klar forutsetning at det tildeles ekstra midler og ressurser til slikt arbeid. Hvis ikke, vil det øke faren for at saksbehandlingen skjer skjematisk, i stedet for at vurderingene er individuelle. Det vil i så måte undergrave den enkeltes rettigheter og rettssikkerhet.

NITO vil videre påpeke at eventuelle funn ikke bør kunne deles med arbeidsgiver. Arbeidsgiver bør kun få tilbakemelding om bakgrunnssjekken er bestått eller ikke. Den enkelte arbeidstaker eller arbeidssøker bør derimot ha rett til innsyn og en utdypende forklaring på hvorfor vedkommende ikke har blitt klarert. Dette vil motvirke opplevelsen av rettsløshet hos den enkelte arbeidstaker eller arbeidssøker, og vil også kunne avdekke eventuelle feil eller misforståelser i bakgrunnssjekken.

NITO understreker videre at det bør presiseres at arbeidsgiver har en vidtgående omplasseringsplikt i situasjoner der en arbeidstaker ikke består bakgrunnssjekken. Det bør dessuten spesifiseres i forarbeidene at avskjed ikke vil være et aktuelt virkemiddel i situasjoner der en ansatt ikke består bakgrunnssjekken. NITO mener videre at det bør presiseres at en arbeidstaker som blir sagt opp som følge av at bakgrunnssjekken ikke består, ikke skal risikere 18-ukers karenstid før vedkommende har rett til dagpenger, jf. folketrygdloven § første ledd bokstav c).

Med vennlig hilsen

Trond Markussen
President

Egil Thompson
Generalsekretær